

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRPS/588/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

138/2012. (IV. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) az I. r. panaszos, II. r. panaszos és III. r. panaszos¹ 2011. szeptember 23-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. április 11-én tartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszosok 2011. szeptember 23-án a Testület panaszbejelentő formanyomtatványán nyújtották be panaszukat a Budapesti Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: BRFK), a panaszt a BRFK továbbította a Testület részére.

A panaszban előadják, hogy 2011. szeptember 21-én szabályosan közlekedtek M. településen személygépkocsival – a gépjárművet a III. r. panaszos vezette –, amikor rendőri intézkedést kezdeményeztek velük szemben. Az intézkedő rendőr azt állította, hogy a panaszosok nem voltak bekötve, majd a gépjármű állapotáról érdeklődött. A panaszosok megjegyzik, az intézkedésben részt vevő másik rendőr látta is, hogy be voltak kötve. Ezt követően a rendőr más problémát keresett. A beadvány szerint a II. r. panaszos megsérült az igazoltatás közben, erről orvosi lelet is készült. A III. r. panaszos eleget tett az igazoltatásnak, mégis előállították.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

A panaszosokat elmondásuk szerint megalázták, meglátásuk szerint nem megfelelően jártak el velük szemben.

2) Az I. r. panaszos 2011. november 11-én postára adott levelében az alábbiakkal egészítette ki a panaszt. Elmondja, hogy R. r. főörzsőrmester az elmúlt években rendkívül agresszíven viselkedett, igazoltatott, intézkedett, és nem egyenlően bírságolt a település polgárai között. Az I. r. panaszos a r. főörzsőrmester viselkedését jelezte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőrkapitányságnak is. Elmondja, hogy az elmúlt 10 évben soha nem igazoltatták a településen, mert személyesen ismerték, és tudták, vele minden rendben van. A panaszolt igazoltatás – meglátása szerint – a fenti feljelentése miatt történt.

Az esettel kapcsolatban a panaszos leírja, hogy a panaszolt napon a rendőrség épülete előtt haladtak el személygépkocsival, amelyet az I. r. panaszos fia, a III. r. panaszos vezetett. Amikor a r. főörzsőrmester meglátta a panaszosokat, azonnal utánuk indult, majd fényjelzéssel megállította őket. Az igazoltatáskor azt mondta, hogy a biztonsági öv nem volt bekapcsolva, ezért a III. r. panaszos fizessen 10 000 Ft-ot. A biztonsági övek be voltak kapcsolva, ezt a másik intézkedő rendőr jelezte is. A III. r. panaszos egyébként szabályosan igazolta magát, ellenállást nem tanúsított, a forgalmi engedélyt és az igazolványát bemutatta.

A r. főörzsőrmester ezt követően a gépkocsi állapotával kezdett foglalkozni: az egészségügyi dobozt kérte, majd a gépkocsi tartozékait nézte meg. Amikor a r. főörzsőrmester észlelte, hogy az I. r. panaszos ittas állapotban van, provokálni kezdte, személyazonosító igazolványát kérte, és egyre közelebb lépett a panaszoshoz. Minden áron meg akarta őt bilincselni, a panaszos kérdezte is tőle, hogy miért. A III. r. panaszos az intézkedésről felvételt készített, ezért a rendőr őt is megbilincselte, majd kirúgta a lábát, és a telefont, amivel a felvételeket készítette, kivette a zsebéből. Az I. r. panaszos megjegyzi, hogy ő a bilincselésnek nem állt ellen. A r. főörzsőrmester a II. r. panaszosnak sérülést okozott, „a lábát szétaposta”. Az igazoltatás során az I. és III. r. panaszosokat előállították, a r. főörzsőrmester a forgalmi engedélyt visszaadta a II. r. panaszosnak, majd hazaküldte őt. Amikor a II. r. panaszos egy óra elteltével bement a rendőrségre férjéhez és fiához, őt is rabosították.

Az I. r. panaszos elmondása szerint a III. r. panaszos telefonját a r. főörzsőrmester egy másik helyiségbe magával vitte, ahol egy kollégájával végignézte a készített felvételeket, majd megsemmisítette azokat. Az előállítást követően az értéktárgyakat visszaadták, a felvételek azonban már nem voltak a telefonban, ezt az I. r. panaszos jelezte is a r. főörzsőrmester felettesének, aki a telefont átvette. A panaszosok a telefont csak reggel 8 órakor kapták vissza, a felvételek ekkor már nem a kamerán voltak, hanem átrakták őket a „Bluetooth” mappába.

A panaszosok sérelmeik között a panasz végén újfent megemlítették a II. és III. r. panaszosok előállítását, valamint a mobiltelefon lefoglalását.

3) A panaszosok 2011. november 15-én kelt levelükben megküldték az esetről készült videofelvételt, és megjegyzik, hogy további felvételeket azért nem tudtak készíteni, mert a r. főörzsőrmester kivette a III. r. panaszos kezéből a mobiltelefonját.

Az I. r. panaszos megjegyzi továbbá, hogy a rendőrség részéről felvételt készítő P. G. korábban a r. főörzsőrmester kollégája volt. Meglátása szerint a rendőri intézkedés során semmi olyat nem kérdeztek, ami a panaszosok védelmét szolgálta volna.

A panaszosok által megküldött videofelvétel ismertetését a Testület – a rendőrség által megküldött további felvételek ismertetésével együtt – jelen állásfoglalás II. részében végzi el.

4) A panaszosok csatolták a II. r. panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolást, amely szerint az előállítás 2011. szeptember 21-én 19 óra 20 perctől 2011. szeptember 22-én 1 óra 20 percig tartott. A panaszos hozzátartozója/képviselője kiértékelését kérte, élelmezést nem kért.

5) A 2011. szeptember 22-én 13 óra 30 perckor felvetetett orvosi látletet szerint a II. r. panaszos jobb lábfejét fájlalja. A látletet szerint a jobb lábhat jelzett mértékben duzzadt, nyomásra fájdalmat jelez. A kórisme szerint a jobb lábfej zúzódott. A sérülés 8 napon belül gyógyul, maradandó testi fogyatékoság, egészségromlás nem várható, borogatás javallt.

A röntgen lelet szerint fractura (törés) nem látható.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A Nyírbátori Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint az eljáró rendőrök 2011. szeptember 21-én 18 óra 35 perckor kezdeményeztek intézkedést M. településen, a B. úton közlekedő [...] forgalmi rendszámú személygépkocsiban utazó panaszosokkal szemben, mivel észlelték, hogy a járműben utazó három személy nem használja a biztonsági övet. A jogsértés miatt a személygépkocsit közlekedési ellenőrzés céljából leállították. R. r. főtörzsőrmester igazoltatta a járművet vezető III. r. panaszost, majd a jármű okmányait ellenőrizte. A rendőri intézkedés során a panaszosokkal közölte, hogy mivel észlelte, hogy nem volt bekapcsolva a biztonsági övük, feljelentést tesz velük szemben. A jármű műszaki átvizsgálása során az intézkedő rendőrök további szabálysértéseket tártak fel (első helyzetjelző világítás üzemképtelensége, kötelező tartozék – egészségügyi doboz – szavatossági ideje lejárt), és 10 000 Ft helyszíni bírságot szabtak ki a jármű vezetőjével szemben. Az intézkedés alá vont III. r. panaszos a jogsértés, illetve a közlekedési szabálysértés elkövetésének tényét vitatta, a rendőr kérdésére nem felelt vagy „flegma válaszokat adott”. Eközben I. és II. r. panaszosok kiabálásukkal fiukat a válaszok megtagadására biztatták.

A rendőri intézkedés során a r. főtörzsőrmester az intézkedést becsmérő I. és II. r. panaszosokat személyazonosságuk igazolására szólította fel, aminek ők nem tettek eleget. A r. főtörzsőrmester az I. r. panaszossal szemben testi kényszerrel történő előállításba, illetve bilincselésbe kezdett, aminek megakadályozása céljából II. r. panaszos a rendőr és férje közé állt, és közben többször megfogta, meglökte, megütötte a rendőr kezét, felső testét és ruházatát.

A kapitányságvezető elmondja, hogy arról információval nem rendelkezik, hogy az I. r. panaszos korábban feljelentést tett a r. főtörzsőrmesterrel szemben.

A panaszosokkal szemben fogatosított rendőri intézkedések célja a biztonsági öv használatára vonatkozó szabályok megszegésével kapcsolatos szabálysértés (I., II. és III. r. panaszosok), az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rend. (a továbbiakban: Szabs. r.) 27. § (1) bekezdés alapján személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértés (I. és II. r. panaszosok); valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 142. § (1) bekezdésbe ütköző és a b) pontja szerint minősülő rendzavarás szabálysértés (III. r. panaszos) megszüntetése volt.

A járőr-páros a rendőri intézkedést a közigazgatási – biztonsági öv használatára vonatkozó kötelezettség megszegése – szabálysértés észlelése alapján kezdeményezte, amely jogsértést a személygépkocsiban utazó mindhárom személy elkövette. A tájékoztató levél szerint a rendőröket a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 13. § (1) bekezdés alapján, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló – az intézkedés idején hatályban lévő – 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdésben foglaltak szerint intézkedési kötelezettség terhelte a panaszosokkal szemben. Az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ban foglalt tájékoztatási kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek, intézkedésük során azonosító jelvényük jól látható volt, az intézkedés tényét és célját a panaszosokkal közölték.

A rendőrök a panaszosokkal szemben az Rtv. 47. §, valamint a Szolgálati Szabályzat 59. § (1)-(2) bekezdése alapján testi kényszert; továbbá az Rtv. 48. § b), c) és d) pontja, valamint a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdés b), c), és d) pontja alapján – támadás, szökés megakadályozása és ellenszegülés megtörése érdekében – bilincset alkalmaztak.

A bilincshasználatot az I. r. panaszos esetében az tette szükségessé, hogy nem volt hajlandó személyazonosságát a rendőri felszólítás ellenére igazolni, ezáltal előállítása vált szükségessé. A panaszos előállítását testi kényszer, illetve bilincselés alkalmazásával kísérelte meg a rendőr végrehajtani, aminek megakadályozása céljából a II. r. panaszos a rendőr és férje közé állt, s közben többször megfogta, meglökte, megütötte a rendőr kezét, felső testét és ruházatát. A II. r. panaszos esetében a bilincshasználatot a rendőr elleni támadás megakadályozása, az ellenszegülés megtörése indokolta. A rendőri intézkedés során a III. r. panaszos az intézkedést akadályozta, a vele szemben alkalmazott többszöri rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett, ezáltal cselekményével a rendzavarás szabálysértését valósította meg.

A rendőri intézkedésről és annak részleteiről T. r. zászlós és a III. r. panaszos mobiltelefonjuk segítségével videofelvételt készítettek. A III. r. panaszos mobiltelefonját a rendőrsre történő előállításánál tőle elvették, erről letéti jegyzőkönyv készült. A videofelvételeket a rendőrs szerver számítógépére lementették további vizsgálat során bizonyítási eszközként történő biztosítás érdekében.

A rendőri intézkedés során a III. r. panaszossal szemben előállításánál testi kényszert és bilincselést alkalmaztak, ennek végrehajtásáról jelentés készült. A jelentés tartalma szerint a rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. Az előállítással kapcsolatban a parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapította, hogy az jog- és szakszerű, valamint arányos volt. Az előállított III. r. panaszost a szabadon bocsátást megelőzően fizikális vizsgálat céljából orvoshoz szállították, ahol nevezett kizárólag a bilincselést panaszolta, és külsérelmi nyomként csak a bilincselésnek megfelelő bőrpír volt látható kezén.

II. r. panaszos előállítása során szintén testi kényszert és bilincselést alkalmaztak, amely végrehajtásáról jelentés készült. A jelentés tartalma szerint a rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerintézkedéssel kapcsolatban a parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapította, hogy az jog- és szakszerű, valamint arányos volt. A II. r. panaszost a szabadon bocsátást megelőzően fizikális vizsgálat céljából orvoshoz szállították, ahol nevezett a jobb lábát fájlalta, de azon külsérelmi nyom nem volt látható.

Az I. és a III. r. panaszosok előállítása 2011. szeptember 21-én 18 óra 45 perctől 2011. szeptember 22-én hajnali 1 óra 20 percig, míg a II. r. panaszos előállítása 2011. szeptember 21-én 21 óra 20 perctől 2011. szeptember 22-én 1 óra 20 percig tartott, ekkor a panaszosokat szabadon bocsátották.

A panaszosok előállításának ideje alatt az intézkedő rendőrök az Robotzsaru-Neo programban rögzítették az előállítások végrehajtásáról készített jelentéseket, az előállítás időtartamáról szóló igazolást, valamint jelentést készítettek a rendőri intézkedésről. Az előállítás során letétbe helyezett vagyontárgyakról jegyzőkönyveket töltöttek ki. A fentebb részletezett jogsértések elkövetése miatt az elkövetőkkel szemben szabálysértési feljelentéseket készítettek. Az előállított személyeket a szabadon bocsátást megelőzően fizikális vizsgálat céljából orvoshoz szállították. A jogsértések elkövetése miatt az elkövetőkkel szemben szabálysértési feljelentések készültek.

2) R. r. főörzsőrmester jelentésében az alábbiakat adja elő. Az intézkedés napján szolgálata teljesítése során 18 óra 30 perckor a rendőrőrs bejáratánál a szolgálati gépjárműben tartózkodva észlelte, hogy az általa látásból ismert III. r. panaszos valamint annak hozzátartozói a [...] forgalmi rendszámú gépkocsival úgy közlekednek a B. út felől a B. út irányába, hogy a gépkocsiban rendszeresített biztonsági övet nem használják.

Ezt követően a panaszosokat a B. út 2. szám előtt közlekedési ellenőrzés céljából igazoltatták, amelynek során a panaszosok az elkövetett jogsértést nem ismerték el. A gépkocsi műszaki átvizsgálása során megállapítást nyert továbbá, hogy a gépkocsi első helyzetjelzői sem a bal, sem a jobb oldalon nem üzemképesek, és az egészségügyi doboz szavatossági ideje 2005-ben lejárt.

Az elkövetett további szabálysértések miatt a III. r. panaszossal szemben 10 000 Ft helyszíni bírságot szabott ki a r. főörzsőrmester, amit az előbbi nem fogadott el, ezért a fent említett jogsértés és szabálysértések elkövetése miatt vele szemben a r. főörzsőrmester szabálysértési feljelentést szándékozott tenni. Az erre szolgáló nyomtatvány aláírására azonban a III. r. panaszos nem volt hajlandó, mivel az időközben a gépkocsiból kiszálló édesapja és édesanyja „ordítva közölték”, hogy azt nem írhatja alá, mert nem követtek el semmit, és a r. főörzsőrmestert szidalmazni kezdték. Ezek után – mivel elkezdtek kiabálni – a járőrvezető T. r. zászlós utasította a r. főörzsőrmestert, hogy kezdje el az intézkedést, amíg ő mobiltelefonjával videofelvételt készít. Ezt követően a r. főörzsőrmester az I. és II. r. panaszosokat igazolásra szólította fel, de arra nem voltak hajlandóak. Az intézkedés további szakaszában a II. r. panaszos többszöri határozott felszólításra igazolta magát, az I. r. panaszos azonban erre továbbra sem volt hajlandó. Az I. r. panaszossal szemben alkalmazni kívánt kényszerítő eszköz megakadályozása végett a felesége több alkalommal megfogta a r. főörzsőrmester jobb alkarját, és hastájékon a szolgálati ruháját, a r. főörzsőrmester és az I. r. panaszos közé állt, ezért a r. főörzsőrmester a bilincselést nem tudta végrehajtani. Az I. r. panaszos ezalatt trágár szavak kíséretében a r. főörzsőrmester mindkét kezét – amellyel a

panaszost elsődlegesen testi kényszer által vontak alá – ellökte magától, majd a személyi igazolványát és egyéb személyes iratait a földre lökte.

Ezt követően a földön lévő iratokat a r. főörzsőrmester felvette, majd ismételten felszólította az I. r. panaszoszt, hogy tegye hátra a kezét, hogy megbilincselhesse. Az intézkedés során a II. r. panaszos a már fent említett magatartást tanúsította, végig próbálta az intézkedést akadályozni, a r. főörzsőrmester és az I. r. panaszos közé állt, hogy annak előállítására ne kerülhessen sor. Ennek során több alkalommal a r. főörzsőrmester kezét valamint mellkasát is meglökte. A járőrvezető ezt látván azonnal átadta a videofelvétel készítés feladatát az ott tartózkodó P. G.-nek, és segítségével az I. r. panaszoszt végül sikerült megbilincselni kezének előre bilincselésével. Az I. r. panaszoszt a r. főörzsőrmester a gépkocsiba ültette, ahonnan egy alkalommal ki is szállt, kihasználva azt az időt, amíg a r. főörzsőrmester a III. r. panaszoszt bilincselte meg. A III. r. panaszos mobiltelefonjával a r. főörzsőrmester hozzájárulása és kifejezett tiltása ellenére videofelvételt készített az intézkedés bizonyos részéről. Ezek után a történeteket a r. főörzsőrmester még a helyszínről jelentette a Nyírbátori Rendőrkapitányság ügyeletesének.

A II. r. panaszoszt – aki önszántából jelent meg, hogy hozzátartozóit meglátogassa – 20 óra 20 perckor állították elő a rendőrörsről V. r. főhadnagy utasítása alapján, hivatalos személy elleni erőszak gyanúja miatt.

A r. főörzsőrmester megjegyezte, hogy az intézkedés végére kisebb csoport gyűlt össze az arra járókból és a környéken lakókból, akikből riadalmat és felháborodást váltott ki mind három intézkedés alá vont személy viselkedése és magatartása.

3) T. r. zászlós jelentésében a r. főörzsőrmester által előadottakkal egyezően írja le a történeteket azzal a kiegészítéssel, hogy az intézkedés alá vontakat – miután a szabálysértés elkövetését nem ismerték el – tájékoztatta arról, hogy az intézkedésről kép- és hangfelvételt készít.

4) Az I. r. panaszos előállításának végrehajtásáról szóló jelentés szerint öt 2011. szeptember 21-én 18 óra 48 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján előállították.

Az intézkedés során az I. r. panasossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszerítést és az Rtv. 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. Bilincset 18 óra 48 perctől 19 óráig a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) b) pontja szerint alkalmaztak. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az I. r. panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a jelentés az alábbiak szerint írja le. A panaszoszt napon és időben a rendőrörs bejáratánál tartózkodva a r. főörzsőrmester észlelte, hogy az I. r. panaszos fia által vezetett gépkocsi úgy közlekedik, hogy az abban utazók – köztük az I. r. panaszos – a gépkocsiban rendszeresített biztonsági övet nem használják. Ezt követően a panaszosokat a B. út 2. szám előtt közlekedési ellenőrzés céljából igazoltatták. Az intézkedés

során az elkövetett jogsértést nem ismerték el. A gépkocsi műszaki átvizsgálása során megállapítást nyert továbbá, hogy a gépkocsi első helyzetjelzője sem a bal, sem a jobb oldalon nem üzemképes. A további vizsgálatok során megállapították, hogy az egészségügyi doboz szavatossági ideje 2005-ben lejárt. Az elkövetett szabálysértések miatt a r. főörzsőrmester a III. r. panaszossal közölte, hogy a fent említett jogsértés és szabálysértések elkövetése miatt vele szemben feljelentést tesz. Az erre szolgáló nyomtatvány aláírására azonban a III. r. panaszos nem volt hajlandó, mivel édesapja és édesanyja „ordítva közölték” vele, hogy azt nem írhatja alá, mert nem követtek el semmit, majd a r. főörzsőrmestert kezdték szidalmazni. Ezt követően az I. és II. r. panaszosokat a r. főörzsőrmester személyazonosságuk igazolására szólította fel, de annak egyikük sem tett eleget. Az intézkedés további szakaszában azonban a II. r. panaszos többszöri felszólításra igazolta magát, az I. r. panaszos erre a továbbiakban sem volt hajlandó, ezért vele szemben testi kényszeret és bilincset alkalmaztak. Az I. r. panaszos felesége valamint a fia a kényszerintézkedést akadályozta, ezért őket is előállították a rendőrsre további intézkedések megtétele végett.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták.

Tekintve, hogy a rendőrség a Testület számára az iratoknak a Robotzsaru rendszerből kinyomtatott változatát küldte meg, azon aláírások nem szerepelnek, továbbá – mivel azt rendszerint kézzel töltik ki – a parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye sem látható.

5) Az I. r. panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás szerint az előállítás 18 óra 48 perckor kezdődött, a panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését nem kérte, és élelmezést sem kért. A panaszos szabadításának időpontja, valamint az aláírások azonban az igazoláson – mivel a rendőrség ez esetben is a rendszerből kinyomtatott verziót küldte meg – nem láthatóak.

6) Az I. r. panaszos orvosi vizsgálatát követően kiállított igazolás szerint a panaszoson külsérelmi nyom nem látható, fizikálisan negatív status, panaszmentes. Ittassága közép súlyos (RR: 150/90 Hgmm.)

7) A II. r. panaszos előállításának végrehajtásáról szóló jelentés szerint őt 2011. szeptember 21-én 19 óra 20 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján előállították.

Az intézkedés során a II. r. panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszeret és az Rtv. 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. Bilincset a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint alkalmaztak. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az II. r. panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a jelentés az I. r. panaszos előállításának végrehajtásáról szóló jelentésben foglaltakkal egyezően írja le.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint előállítás idejéről szóló igazolást kiadták. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta.

Tekintve, hogy a rendőrség a Testület számára az iratoknak a Robotzsaru rendszerből kinyomtatott változatát küldte meg, azon aláírások nem szerepelnek, továbbá – mivel azt rendszerint kézzel töltik ki – a parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye sem látható.

8) A II. r. panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolást a Testület jelen állásfoglalás I. pontjában – mivel azt a panaszosok is megküldték – már ismertette, ezért annak ismételt bemutatásától jelen pontban eltekint.

9) A II. r. panaszos orvosi vizsgálatát követően kiállított igazolás szerint a panaszoson külsérelmi nyom nem látható, jobb lábát fájlalja, azon azonban eltérés nem látható, alkoholos befolyásoltság alatt nem áll.

10) A III. r. panaszos előállításának végrehajtásáról szóló jelentés szerint őt 2011. szeptember 21-én 18 óra 48 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján előállították.

Az intézkedés során a III. r. panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszerít és az Rtv. 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. Bilincset 18 óra 48 perctől 19 óráig, a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) b) pontja szerint alkalmaztak. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az III. r. panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményt a jelentés az I. r. panaszos előállításának végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben foglaltakkal egyezően írja le.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint előállítás idejéről szóló igazolást kiadták. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta.

Tekintve, hogy a rendőrség a Testület számára az iratoknak a Robotzsaru rendszerből kinyomtatott változatát küldte meg, azon aláírások nem szerepelnek, továbbá – mivel azt rendszerint kézzel töltik ki – a parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye sem látható.

11) A III. r. panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás szerint az előállítás 18 óra 48 perckor kezdődött, a panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését kérte, és élelmezést nem kért. A panaszos szabadításának időpontja, valamint az aláírások azonban az igazoláson – mivel a rendőrség ez esetben is a rendszerből kinyomtatott verziót küldte meg – nem láthatóak.

12) A III. r. panaszos orvosi vizsgálatát követően kiállított igazolás szerint a panaszos bilincselését panaszolja, a bilincselésnek megfelelően bőrpír látható a kezén. Alkoholfogyasztást negál.

13) A III. r. panaszos esetében, a letéti tárgyakról felvett jegyzőkönyv alátámasztja, hogy a panaszostól 1 db Samsung mobiltelefont letétbe vettek.

14) A III. r. panaszossal szemben tett szabálysértési feljelentés a panaszos előállításának alapjául szolgáló magatartással kapcsolatban az alábbi többletinformációt tartalmazza. A r. főörzsőrmester közölte a III. r. panaszossal, hogy az általa elkövetett szabálysértések (biztonsági öv használatának hiánya, egészségügyi doboz szavatosságának lejártja) miatt vele szemben feljelentést tesz. Az erre szolgáló nyomtatvány aláírására azonban a III. r. panaszos nem volt hajlandó, mivel „édesapja és édesanyja ordítva közölték”, hogy azt nem írhatja alá, és a r. főörzsőrmestert szidalmazni kezdték. A III. r. panaszos ezt követően fennhangon kiabálni kezdte, hogy a r. főörzsőrmester ne kérdezzen tőle semmit, mert úgy sem írja alá, valamint „felesleges hülye kérdések” azok, amelyeket a r. zászlós a feljelentéshez a családi állapottal, és jövedelmi viszonyokkal kapcsolatosan kérdezett. A III. r. panaszos a későbbiek folyamán a r. zászlós elé állt, és körülbelül 10-15 cm-re az arcától tartotta a mobiltelefonját, majd közölte, hogy az 24 órán keresztül rögzít videofelvételt. A III. r. panaszos ezzel a jogszerű intézkedést zavarta, engedetlenséget tanúsított. Ezt követően az intézkedés során többször trágár szavakat kiabált, amivel szintén a jogszerű intézkedést zavarta.

15) A 2011. szeptember 21-én elkövetett hivatalos személy elleni erőszak tárgyában lefolytatott kivizsgálásról szóló értékelő jelentés a következőkkel egészíti ki a fentieket. Az I. és II. r. panaszosok igazoltatása úgy történt, hogy a r. főörzsőrmester az intézkedést hangosan becsmérő II. r. panaszost igazolásra szólította fel, aki ennek ellentmondott, és megtagadta az igazolványának átadását. A r. főörzsőrmester ekkor közölte vele a „Törvény nevében!” szavak előre bocsátásával, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogja állítani. Ekkor – mivel még mindig ellentmondott a rendőri felszólításnak – a r. főörzsőrmester ismét felszólította az igazolásra, és közelebb lépett hozzá, aminek során a II. r. panaszos a r. főörzsőrmestert kezével meglökte, eltolta az intézkedést foganatosító járőrt maga mellől, és közölte, hogy igazolja magát, majd a táskájából elővette az iratait, amelyeket átadott az intézkedő rendőrnek.

A továbbiakban a r. főörzsőrmester az ezidáig kiabáló, és a szintén az intézkedést becsmérő I. r. panaszost szólította fel személyes adatainak igazolására, amelynek az I. r. panaszos határozottan ellentmondott, az igazolást megtagadta. Ekkor a r. főörzsőrmester a „Törvény nevében!” szavak előre bocsátásával őt is figyelmeztette, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogja állítani, és meg fogja bilincselni. Az I. r. panaszos a felszólításnak a továbbiakban sem engedelmeskedett, ismételten megtagadta okmányai átadását, és a rendőrt becsmérő szavakat hallatott. A r. főörzsőrmester ezt követően testi kényszerrel történő előállításba, ill. bilincselésbe kezdett, amelynek során az I. r. panaszos és az intézkedést foganatosító r. főörzsőrmester közé lépett a II. r. panaszos, aki többször is meglökte, megfogta, megütötte a r. főörzsőrmester kezét, felső testét, ruházatát a férje védelme érdekében. Ezt követően a már testi kényszer alatt álló I. r. panaszos az iratait egyik kezével kivette a nadrágja zsebéből, és a földre dobta. Az őt ekkor már megbilincselni szándékozó, testi kényszert megkezdő járőr egyik kezénél fogva próbálta bilincselni, amibe a videofelvételt készítő járőr is fél kézzel besegített, az I. r. panaszos azonban a fogásból kiszabadulva, a szolgálati járművet körbe kerülve próbált kibújni az intézkedés alól.

Ekkor a r. zászlós az intézkedést rögzítő telefonját a tanúként jelen lévő P. G.-nek átadta, a társa segítségére sietett, és ketten, a kezek előre bilincselésével tudták az I. r. panaszost testi kényszerrel is alkalmazva megbilincselni, és a járműbe ültetni. Ekkor a kényszerintézkedést folyamatosan bekiabálásaival zavaró III. r. panaszost – magatartása miatt, továbbá amiatt, hogy telefonjával videofelvételt készített a rendőri intézkedésről, és annak befejezésére történő rendőri felszólításnak sem tett eleget – testi kényszer és bilincs alkalmazása mellett előállították. A továbbiakban a II. r. panaszossal szembeni további intézkedést az előállítás miatt félbe hagyták, a jármű kulcsait átadták neki, és tájékoztatták, hogy férjét és fiát előállítják a rendőrszere.

Az értékelő jelentés szerint a r. főtörzsőrmester meghallgatása során elmondta, hogy az intézkedés során személyi sérülést szenvedett a jobb alkarján (4 körömtől származó marást), illetve a hasi tájékon, jobb oldalt 4 ujjlenyomatot ábrázoló bőrpírt.

Az értékelő jelentésből az is kiderül, hogy a szemtanú P. G.-t, valamint a panaszosokat 2011. szeptember 21-én 22 óra 20 perctől az ügyel kapcsolatban meghallgatták. P. G. a rendőri előadással egyezően számolt be a látottakról.

A II. r. panaszos elmondta, hogy ő és családja a panaszolt napon M. településre mentek, mivel másnap bírósági tárgyaláson kellett megjelenniük egy büntető ügyben, és előtte a rokonokat és ismerősöket kívánták meglátogatni. Egy ismeróstől indultak tovább személygépkocsival, amikor a rendőrszere előtt elhaladva, oda benézve látták, hogy éppen egy szolgálati gépjármű áll ki, majd észlelték, hogy az megkülönböztető fényjelzés használatával mögöttük közlekedik. A III. r. panaszos megjegyzi, hogy mielőtt elindultak, biztonsági öveiket mindhárman bekapcsolták. Miután félre álltak, két rendőr lépett hozzájuk, és R. r. főtörzsőrmester – akit a panaszosok korábbról már ismertek – igazoltatta a III. r. panaszost, majd közölte, azt észlelte, hogy nem volt bekapcsolva a rendőrszere előtt egyikük biztonsági öve sem. A járművet műszakilag is átvizsgálta, és tájékoztatta a III. r. panaszost, hogy közlekedési szabályok megsértése miatt 10 000 Ft-os bírságot szab ki, és a biztonsági öv használatának elmulasztása miatt is feljelentést tesz.

Ekkor a panaszosok a gépjárműből kiszálltak, és mondták, hogy nem fogadják el a bírságot, mivel az nem jogos. A r. főtörzsőrmester igazolásra szólította fel a II. r. panaszost, aminek ő valóban nem tett eleget, és amikor a r. főtörzsőrmester közel lépett hozzá, valóban el is toltta magától kezének kinyújtásával, iratait azonban ekkor már készségesen odaadta, és nem hangoskodott, nem kiabált. A II. r. panaszos azt érezte, hogy a r. főtörzsőrmester kötekedik velük, és provokálja őket. A r. főtörzsőrmester az I. r. panaszost is igazoltatni akarta, aki annak készségesen eleget is tett, de a r. főtörzsőrmester minden áron meg akarta bilincselni, és amikor a férje az igazolványát kivette a zsebéből, az iratok a földre estek, mert a r. főtörzsőrmester kicsavarta azokat az I. r. panaszos kezéből. Ekkor a II. r. panaszos a férje és a rendőr közé állt, kérte a r. főtörzsőrmestert, hogy ne bilincselje meg a férjét, elmondása szerint azonban nem lökte, vagy ütötte meg a rendőrt. A r. főtörzsőrmester ezt követően a r. zászlóssal együtt – aki eddig videofelvételt készített a történetekről – megbilincselte és a szolgálati gépjárműbe ültette az I. r. panaszost. Ezt követően a r. főtörzsőrmester a III. r. panaszost is megbilincselte, a lábát kirúgta, a földre fektette, majd onnan felállítva a szolgálati gépjárműbe ültette. A II. r. panaszos elmondása szerint a r. főtörzsőrmester és az I. r. panaszos haragban állnak egymással, a r. főtörzsőrmester sokszor igazoltatásokkal zaklatja a családot, legutóbb 2011 júliusában, egy presszóban igazoltatta őket, és addig nem hagyta el a helyszínt, amíg nem igazolták magukat.

Az I. r. panaszos a II. r. panaszossal egyezően adta elő a történeteket azzal a különbséggel, hogy állítása szerint amikor a rendőr az iratait kérte, ő készségesen válaszolta, hogy azokat odaadja, csak kérte, hadd vegye ki a kocsijukban lévő szabadidőruha felső zsebéből. Az I. r. panaszos odalépett a gépkocsijukhoz, kivette az iratokat, de amikor azokat a rendőrnek oda akarta volna adni, az kiütötte a kezéből. Elmondta továbbá, hogy a r. főörzsőrmester feltehetőleg azért neheztel rá, mert két évvel korábban írt egy névtelen levelet a megyei rendőrfőkapitánynak azzal kapcsolatban, hogy a r. főörzsőrmester jogtalanul bünteti meg a roma származású gyerekeket és asszonyokat. A r. főörzsőrmestert ezért a rendőrfőkapitány berendelte, és „megszidta”, a r. főörzsőrmesternek pedig valahogy a tudára jutott, hogy a levelet az I. r. panaszos írta.

A III. r. panaszos elmondta, hogy a r. főörzsőrmester arra utasította, hogy adja oda neki a mobiltelefonját, majd a kezét hátracsavarta, megbilincselte, és kirúgta a lábait. A III. r. panaszos ekkor jobb oldalával a földre esett, és a r. főörzsőrmester kivette a zsebéből a telefont, megbilincselte és a kocsiba ültette. A III. r. panaszos jelezte, hogy túl szoros a bilincs, a r. főörzsőrmester azonban erről nem vett tudomást. Miután beszállították őket a rendőrszere, a r. főörzsőrmester amíg rájuk vigyázott trágár angol szavakkal becsmérelte őt és édesapját is.

16) A panaszosok és a rendőrség által megküldött felvételeken az alábbiak láthatóak.

Az intézkedés kezdeti szakaszában az eljáró rendőr és a panaszosok a gépkocsik mellett állnak, és az I. és II. r. panaszosok emelt hangon közlik a rendőrrel, hogy fiuk, a III. r. panaszos „Semmit nem fog aláírni!”, és azt mondják a rendőrnek: „Írd alá te magadtól!”. A r. főörzsőrmester ezt követően tájékoztatja a III. r. panaszost, hogy a következőkben olyan kérdéseket fog feltenni, amelyekre a válaszadás nem kötelező. A rendőr és a III. r. panaszos közötti kommunikációt az I. és II. r. panaszosok folyamatosan bekiabálásokkal zavarják, és a III. r. panaszos sem tanúsít együttműködő magatartást. A rendőr ezalatt nyugodt marad, udvarias hangnemben beszél a III. r. panaszossal. Ezt követően a II. r. panaszoshoz fordul, aki személyazonossága igazolását kezdetben megtagadja. Az I. r. panaszos ez idő alatt is provokatív magatartást tanúsít, az intézkedést bekiabálásokkal próbálja megzavarni. A felvételt készítő r. zászlós eközben tájékoztatja a panaszosokat, hogy kép- és hangfelvétel készül. A r. főörzsőrmester közli a II. r. panaszossal, hogy amennyiben a személyazonosság igazolását a továbbiakban is megtagadja, előállítja. A II. r. panaszos erre felháborodásának ad hangot, majd a II. r. panaszos végül átadja személyi igazolványát a rendőrnek.

A III. r. panaszos ezt követően a videofelvételt készítő rendőrhöz lép, ő is rögzíti az eseményeket. A mobiltelefonját a rendőr arcához tartva kérdezi „Az enyém 24 órát rögzít, a tiéd mennyit?” A rendőr erre azt feleli, „Nyugodtan.” A r. főörzsőrmester ekkor a III. r. panaszoshoz lép: „Uram, Önnek nincs joga kamerázni, kapcsolja ki a kamerát! Azért, mert rendőri intézkedés van, és azt kérem, hogy kapcsolja ki a kamerát. A törvény nevében felszólítom, hogy kapcsolja ki. Magának nincs joga kamerázni, nekem van. [...] Amennyiben nem, lefoglalom.” A III. r. panaszos végig ellenkezik, a felvételt készítést nem szakítja meg. A vita még körülbelül egy percig folytatódik közöttük, az I. és II. r. panaszosok is kiabálnak fiuk védelmére kelve. A vita végén a rendőr kéri a III. r. panaszost, tegye hátra a kezét, megbilincseli. A veszekedés tovább folytatódik, de a r. főörzsőrmester a panaszost nem bilincseli meg, telefonját sem veszi el, mindössze arra kéri, a továbbiakban ne készítsen felvételt.

A r. főörzsőrmester az I. r. panaszoshoz lép ezután, és személyazonosságának igazolására szólítja fel. Az I. r. panaszos ezalatt a rendőrt kritizáló megjegyzéseket tesz, provokálja. Ezt követően az I. r. panaszos és a r. főörzsőrmester között szóváltás alakul ki, a rendőr kéri a panaszost, igazolja magát, aki ugyanezt a rendőrön kéri számon. A rendőr elmondja, hogy az intézkedést így kezdte, és annak befejeztével is meg fogja adni a nevét, a panaszos azonban a kérésnek továbbra sem tesz eleget. A rendőr ezt követően a törvény nevében felszólítja a panaszost, hogy igazolja magát, és figyelmezteti, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, kényszerítő eszközt fog alkalmazni vele szemben. A panaszos erre az feleli, alkalmazzon. Egy rövid szóváltást követően a rendőr kéri, tegye hátra a kezét, mert megbilincseli, mire az I. r. panaszos azt feleli, nem teszi.

Eközben a II. r. panaszos mondja emelt hangon, hogy majd ő átadja az I. r. panaszos iratait. A r. főörzsőrmester és az I. r. panaszos ez követően – mivel az I. r. panaszos a bilincselésnek ellenáll – dulakodásba kezdenek, a II. r. panaszos igyekszik szétválasztani őket, kiabál. Miközben a r. főörzsőrmester a bilincselés érdekében az I. r. panaszos kezét hátracsavarja, a férfi az iratait kezéből kiejti, azok így kerülnek a földre. Az I. r. panaszos eközben trágár megjegyzésekkel illeti a rendőrt, és feleségével többször a földre mutatva közli, hogy „Ott az igazolvány”. A rendőr azonban nem áll el a bilincseléstől, a panaszosnak a bilincselést firtató kérdésére azt feleli, azért bilincseli meg, mert nem akarta magát igazolni. A II. r. panaszost, aki a r. főörzsőrmestert lökdösi, ráncigálja, a rendőr – eredménytelenül – kéri, hogy lépjen hátrébb. A rendőr a II. r. panaszost is figyelmezteti, hogy amennyiben ellenáll az intézkedésnek, őt is előállítja. Az I. r. panaszos ezt követően a szolgálati gépjármű felé indul – feltehetően azzal a szándékkal, hogy beüljön –, a rendőr és a II. r. panaszos követik, a II. r. panaszos a gépkocsi jobb hátsó ajtaját kinyitja. A rendőr szándéka még mindig a panaszos bilincselésére irányul, az I. r. panaszos azonban kérése ellenére nem teszi hátra a kezét, hanem elsétál a rendőr elől, előveszi telefonját és közli „Akkor hívjunk rendőrt!”. A rendőr és a II. r. panaszos követik a távolodó I. r. panaszost a szolgálati gépjármű körül, II. r. panaszos a gépjármű bal hátsó ajtaját is kinyitja és kéri a férjét, szálljon be. Az I. r. panaszos azonban tovább távolodik, amikor a rendőr testi kényszer alkalmazását kísérli meg, az I. r. panaszos ellöki magától. Végül a két rendőr együtt az I. r. panaszos kezeit előre helyzetbe bilincseli. A rendőr azon kérdésére, hogy van-e valami a zsebeiben, például bicska, az I. r. panaszos azt a választ adja, hogy igen, kábítószer, kokain.

Ezt követően a r. főörzsőrmester a III. r. panaszoshoz fordul, kéri, fejezze be a felvételkedés és adja át a telefonját, mert az bizonyítási eszköz. Mivel a III. r. panaszos ellenkezik, a r. főörzsőrmester tájékoztatja, hogy ha a rendőri intézkedésnek ellenáll, előállítja, eközben kezével megfogja a III. r. panaszos alkarját, aki távolodni próbál. A II. r. panaszos ismét az intézkedés közvetlen közelében kiabál, a rendőrt alkarját megfogva kéri, hagyja békén a fiát. A rendőr figyelmezteti, hogy amennyiben nem működik együtt, elő fogja állítani a rendőrsre. A rendőrsön készített felvételeken látható, hogy az I. r. panaszos kezeit előre, a III. r. panaszos kezeit hátra helyzetben bilincselték meg.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszosok igazoltatásának és előállításának, az I. és III. r. panaszos bilincselésének jogszerűségét, az intézkedés részrehajló jellegét, valamint az intézkedés egyéb körülményeit.

A Testület a panasz kivizsgálása során megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak - az intézkedés időpontjában hatályos - a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz és az abból levezethető testi épséghez való alapvető jogát, az 55. § (1) bekezdésében meghatározott személyi szabadsághoz való jogát, a 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként a panaszosok igazoltatásának jogszerűségét vizsgálta.

a) A panaszosok beadványukban a megállítást körülményeivel kapcsolatban leírják, hogy a panaszolt napon a rendőrőrs épülete előtt haladtak el személygépkocsival, amelyet az I. r. panaszos fia, a III. r. panaszos vezetett. Amikor a r. főtörzsőrmester meglátta a panaszosokat, azonnal utánuk indult, majd fényjelzéssel megállította őket. Az igazoltatáskor azt mondta, hogy a biztonsági öv nem volt bekapcsolva, ezért a III. r. panaszos fizessen 10 000 Ft-ot. A biztonsági övek azonban be voltak kapcsolva, ezt a másik intézkedő rendőr jelezte is.

Mindkét intézkedő rendőr jelentése beszámol arról, hogy 2011. szeptember 21-én 18 óra 30 perckor a rendőrőrs bejáratánál a szolgálati gépjárműben tartózkodva észlelték, hogy a rendőrök által látásból ismert III. r. panaszos valamint annak hozzátartozói a gépkocsijukkal úgy közlekednek a B. út felől a B. út irányába, hogy a gépkocsiban rendszeresített biztonsági övet egyikük sem használja. Ezt követően a panaszosokat a B. út 2. szám előtt közlekedési ellenőrzés céljából igazoltatták, amelynek során az elkövetett jogsértést nem ismerték el. A gépkocsi műszaki átvizsgálása során megállapítást nyert továbbá, hogy a gépkocsi első helyzetjelzői sem a bal, sem a jobb oldalon nem üzemképesek, és az egészségügyi doboz szavatossági ideje 2005-ben lejárt. A panaszosok előállításának végrehajtásáról szóló jelentések szerint mindhárom panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták.

Az Rtv 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 3. §-a értelmében bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

A kapitányságvezető leírja, hogy a járőr-páros a rendőri intézkedést – a biztonsági öv használatára vonatkozó kötelezettség megszegése – szabálysértés észlelése alapján kezdeményezte, mely jogsértést a személygépkocsiban utazó mindhárom személy elkövette.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 48. § (4) bekezdése szerint a külön jogszabályban meghatározott M1, M2, M3, N1, N2, N3 kategóriájú gépkocsiban, amelynek meghatározott üléseit biztonsági övvel kell felszerelni, továbbá olyan járműben, amelynek üléseit biztonsági övvel szerelték fel, az ülésen utazó személynek a biztonsági öv becsatolásával kell magát rögzíteni. Az (5) bekezdés szerint nem kell becsatolni a biztonsági övet az alábbi esetekben:

- a) a hátramenetben közlekedő gépkocsi vezetőjének;
- b) a taxi gépkocsi vezetőjének, ha taxi üzemmódban utast szállít;

- c) a mentő gépkocsi betegellátó terében utazóknak, ha a becsatolás a beteg állapotának romlását okozhatja, a betegellátást akadályozza;
- d) a lakott területen menetrend szerinti személyszállítást végző autóbuszban;
- e) a lakott területen kívül menetrend szerinti személyszállítás végző autóbuszban, ha álló utasokat is szállíthat;
- f) az autóbuszban szállított 3. életévét még be nem töltött gyermeknek;
- g) annak, aki külön jogszabályban meghatározott orvos által kiállított igazolással rendelkezik.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1) bekezdés k) pontja szerint a Kkt.-ben, valamint külön jogszabályban és közösségi jogi aktusban a megengedett legnagyobb sebességre (gyorshajtás), a biztonsági öv használatára, a továbbhaladás tilalmára (tilos jelzésen történő áthaladás), és a járművezető szervezetében a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol tilalmára (ittas vezetés) vonatkozó rendelkezések megsértői bírság fizetésére kötelezhetők.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a biztonsági öv használatának mellőzése – tekintve, hogy a panaszolt esetben a KRESZ 48. § (5) bekezdésében felsorolt mentesítő körülmények egyike sem állt fent – nyilvánvalóan olyan cselekmény, ami az Rtv. 13. § (1) bekezdés, valamint a Szolgálati Szabályzat 9. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztet. A Testület azonban utal töretlen gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-sérelem vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület ilyen esetekben azt vizsgálja, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

A biztonsági öv használata tekintetében ellentmondás áll fent a panaszosok és a rendőrök előadása között, a panaszosok beadványukban ugyanis egyhangúan állítják, hogy a biztonsági öveket használták, a rendőrök pedig ennek ellenkezőjét nyilatkozzák. A Testület ezt az ellentmondást nem tudta feloldani, mivel azonban az intézkedéshez minimálisan szükséges gyanú fennáll, ha a rendőrök (akár tévesen is) úgy észlelik, hogy valamelyik személy biztonsági öve nincs becsatolva, és mivel az észlelésük vonatkozásában a rendőrök nyilatkozatainak megkérdőjelezésére a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem látott okot, **a Testület elfogadta, hogy az adott helyzetben szabálysértés gyanúja miatt intézkedtek a rendőrök** (ami azonban nem jelenti azt, hogy a Testület állást kívánna foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszosok elkövettek-e szabálysértést).

b) A Testületnek ezért ezt követően azt kellett megvizsgálnia, hogy a rendőrök az intézkedési kötelezettségüket megfelelően teljesítették-e. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentések szerint a panaszosokat az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében kell megállapítani.

A Testület megállapította, hogy a szabálysértés gyanújának észlelése miatt **a közrend, közbiztonság védelme érdekében a panaszosok igazoltatásához kellő jogalapot biztosított az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata, így nem sérült a panaszosok személyes adatok védelméhez való joga.**

2) A Testület ezt követően azt vizsgálta, hogy megfelelő jogalap birtokában állították-e elő a panaszosokat. Elmondásuk szerint az intézkedés során az I. és III. r. panaszosokat előállították, a r. főörzsőrmester a forgalmi engedélyt visszaadta a II. r. panaszosnak, majd hazaküldte őt. Amikor a II. r. panaszos egy óra elteltével bement a rendőrszerepére férjéhez és fiához, őt is „rabosították”.

a) Az I. r. panaszos esetében az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja volt. Az értékelő jelentés szerint a II. r. panaszos igazoltatását követően a r. főörzsőrmester az addig kiabáló, és az intézkedést szintén becsmélő I. r. panaszost szólította fel személyes adatainak igazolására, amelynek az I. r. panaszos határozottan ellentmondott, az igazolást megtagadta. Ekkor a r. főörzsőrmester a „Törvény nevében!” szavak előre bocsátásával őt is figyelmeztette, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogja állítani, és meg fogja bilincselni. Az I. r. panaszos a felszólításnak a továbbiakban sem engedelmeskedett, ismételten megtagadta okmányai átadását, és a rendőrt becsmérelte. A r. főörzsőrmester ezt követően testi kényszerrel történő előállításba, ill. bilincselésbe kezdett, amelynek során az I. r. panaszos és az intézkedést foganatosító r. főörzsőrmester közé lépett a II. r. panaszos, aki többször is meglökte, megfogta, megütötte a r. főörzsőrmester kezét, felső testét, ruházatát a férje védelme érdekében. Ezt követően a már testi kényszer alatt álló I. r. panaszos az iratait egyik kezével kivette a nadrágja zsebéből, és a földre dobta. Az őt ekkor már megbilincselni szándékozó, testi kényszert megkezdő járőr egyik kezénél fogva próbálta bilincselni, amibe a videofelvételt készítő járőr is fél kézzel besegített, az I. r. panaszos azonban a fogásból kiszabadulva, a szolgálati járművet körbe kerülve próbált kibújni az intézkedés alól. Ekkor a r. zászlós az intézkedést rögzítő telefonját a tanúként jelen lévő P. G.-nek átadta, a társa segítségére sietett, és ketten, a kezek előre bilincselésével tudták az I. r. panaszost testi kényszert is alkalmazva megbilincselni, és a járműbe ültetni.

Az esetről készült videofelvétel tanúsága szerint, mikor a r. főörzsőrmester az I. r. panaszoshoz lépett, és személyazonosságának igazolására szólította fel, az I. r. panaszos a rendőrt kritizáló megjegyzéseket tett, provokálta a rendőrt. Ezt követően az I. r. panaszos és a r. főörzsőrmester között szóváltás alakult ki, a rendőr kérte a panaszost, igazolja magát, aki ugyanezt a rendőrön kérte számon. A rendőr elmondta, hogy az intézkedést így kezdte, és annak befejeztével is meg fogja adni a nevét, a panaszos azonban a kérésnek továbbra sem tett eleget. A rendőr ezt követően a törvény nevében felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, és figyelmeztette, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, kényszerítő eszközt fog alkalmazni vele szemben. A panaszos erre az felelte, alkalmazzon. Egy rövid szóváltást követően a rendőr kérte, tegye hátra a kezét, mert megbilincseli, mire az I. r. panaszos azt felelte, nem teszi. Eközben a II. r. panaszos emelt hangon közölte, hogy majd ő átadja az I. r. panaszos iratait, azonban ezt követően a r. főörzsőrmester és az I. r. panaszos között – mivel az I. r. panaszos a bilincselésnek ellenállt – dulakodás alakult ki. Az I. r. panaszos iratai akkor kerültek a földre, amikor a r. főörzsőrmester és az I. r. panaszos – mivel az I. r. panaszos a bilincselésnek ellenállt – dulakodásba kezdenek. Amikor a r. főörzsőrmester a bilincselés érdekében az I. r. panaszos kezét hátracsavarta, a férfi az iratait kezéből kiejtette. Az I. r. panaszos eközben trágár megjegyzésekkel illette a rendőrt, és feleségével többször a földre mutatva közölte, hogy „Ott az igazolvány!”. A rendőr azonban nem állt el a bilincseléstől, a panaszosnak a bilincselést firtató kérdésére azt felelte, azért bilincseli meg, mert nem akarta magát igazolni.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az

igazolást megtagadja. A Szolgálati Szabályzat 43. § (1) bekezdése szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, *kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.*

A videofelvételből egyértelműen megállapítható, hogy az intézkedő rendőr – a személyazonosságának igazolását többször megtagadó I. r. panaszossal szemben – már megkezdte a kényszerítő eszköz alkalmazását, amikor a panaszos végül elővette a személyazonosító igazolványát. Megvalósult tehát az a kivétel, amelynek értelmében nem kell mellőzni az előállítást, akkor sem, ha az intézkedés alá vont személy kiléte megállapítást nyer. Ennek következtében az általános szabály érvényesült, azaz az eljáró rendőr diskrecionális döntésén múlt, hogy előállítja-e az I. r. panaszost.

Az igazolás megtagadása a fentiek szerint megfelelő jogalapot biztosított az előállításhoz, és az I. r. panaszos kitartó ellenszegülése és fellépése miatt az előállítás aránytalannak sem tekinthető. **Ennek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy jogszerű és arányos volt az I. r. panaszos előállítása, így nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő joga.**

b) A II. r. panaszos esetében az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja (bűncselekmény elkövetésének gyanúja) volt. Az intézkedő r. főtörzsőrmester jelentése szerint az I. r. panaszossal szembeni intézkedés során a II. r. panaszos végig próbálta az intézkedést akadályozni, a r. főtörzsőrmester és az I. r. panaszos közé állt, a r. főtörzsőrmester kezét és mellkasát több alkalommal meglökte. A II. r. panaszost azonban csak később állították elő – hivatalos személy elleni erőszak gyanúja miatt –, amikor önszántából megjelent a rendőrőrsön azzal a céllal, hogy hozzátartozóit meglátogassa.

A Testület utal töretlen gyakorlatára, miszerint a büntetőjogi tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis nem veheti át a bíróság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését akkor, amikor annak jogalapjaként a rendőrség bűncselekmény gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület a bűncselekmény elkövetésének kérdésében való állásfoglalás nélkül azt vizsgálta, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. § (1) bekezdése szerint „aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A Testület jelen esetben úgy ítélte meg, hogy mivel a II. r. panaszos támadólag lépett fel az eljáró rendőrrel szemben, a hivatalos személy elleni erőszak büntettének az előállításhoz, mint rendőri intézkedéshez szükséges, minimális fokú gyanú fennállt, így az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállításához.

Mivel azonban a hivatkozott – Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti – előállítási ok alapján a rendőrség az érintett személyt előállíthatja, vagyis az intézkedésre a jogszabályhely csupán a lehetőséget teremti meg, a Testületnek azt is vizsgálnia kellett, hogy a rendőrség a konkrét esetben ezzel a lehetőséggel jogszerűen élt-e.

Ehhez az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelménye nyújt iránymutatást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A rendőrség előadása alapján leszögezhető, hogy a II. r. panaszos előállításának célja az intézkedés helyszínén történt események tisztázása, a panaszos által tanúsított magatartás értékelése, valamint az volt, hogy a hivatalos személy elleni erőszak elkövetésének gyanúját a hatóság alátámassza, vagy megcáfolja. Ennek érdekében vált szükségessé a panaszos meghallgatása. A kérdés mindezek alapján úgy tehető fel, hogy arányos eljárásnak tekinthető-e a panaszos előállítása annak érdekében, hogy meghallgatására az ügyben sor kerüljön. A kérdésre a Testület nemleges választ ad az alábbiak alapján.

A rendőrség számára nyilvánvaló volt, hogy egy bűncselekmény gyanúja miatt folytatott vizsgálat során nem mellőzhető az érintett, azaz a II. r. panaszos meghallgatása. Azzal, hogy a kapitányság épületében – még ha más céllal is, de – személyesen jelent meg, a II. r. panaszos lehetőséget teremtett nyilatkoztatására, ezáltal a helyzet azonnali tisztázására. Ahelyett azonban, hogy az ügyeletes a II. r. panaszost tájékoztatta volna arról, hogy az ügyben szükségessé vált a meghallgatása, és tisztázta volna vele, hogy módjában áll-e ennek érdekében a kapitányságon maradni, vagy valamely későbbi időpontban tud idézés alapján megjelenni, a r. főtörzsőrmester a II. r. panaszost – kényszerítő eszköz alkalmazása mellett – előállította.

Azzal kapcsolatosan, hogy miért tartotta indokoltnak a II. r. panaszos azonnali előállítását, a r. főtörzsőrmester csupán annyit rögzít, hogy V. r. főhadnagy erre utasította. A II. r. panaszos olyan magatartásáról, vagy kijelentéséről, ami az előállítást indokolta volna, nem számol be.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott információk köréből nem volt feltárható olyan adat, amely alátámasztaná, hogy a panaszos nyilatkoztatása elodázhatatlan volt, vagy hogy kihallgatásáig a panaszost feltétlenül szükséges lett volna fogvatartani (pl. mert tartani lehetett attól, hogy utóbb az eljárási cselekmény alól kivonja magát).

Mindezek miatt – a panaszos meghallgatásának szükségességét nem vitatva – a Testület úgy ítélte meg, hogy önmagában a bűncselekmény gyanúja az adott esetben nem szolgáltatott kellő indokot ahhoz, hogy a panaszost minden egyeztetés nélkül, azonnal előállítsák, és a meghallgatásig több órán keresztül fogva tartásuk.

Az arányosság követelményének az a kevésbé jogkorlátozó megoldás felelt volna meg, ha a r. főtörzsőrmester először tájékoztatja a II. r. panaszost a kihallgatásának szükségességéről, és tisztázza vele, hajlandó-e a kihallgatás céljából a rendőrségen maradni, vagy idézés alapján ott a későbbiekben megjelenni.

Erre tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a II. r. panaszos számára aránytalan korlátozást jelentett az egyébként jogalappal rendelkező előállítás, ezért a személyes szabadsághoz való jogának megsértésével járt el a rendőrség akkor, amikor – meghallgatása érdekében – azonnal az előállítása iránt intézkedett.

c) A III. r. panaszos esetében az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az előállítás jogalapja szintén az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja (bűncselekmény elkövetésének gyanúja) volt. Az értékelő jelentés szerint a kényszerintézkedést folyamatosan bekiabálásaival zavaró III. r. panaszost – magatartása miatt, továbbá amiatt, hogy telefonjával videofelvételt készített a rendőri intézkedésről, és annak befejezésére történő rendőri felszólításnak sem tett eleget – testi kényszer és bilincs alkalmazása mellett előállították. A kapitányságvezető tájékoztatása szerint a rendőri intézkedés során III. r. panaszos az intézkedést akadályozta, a vele szemben alkalmazott többszöri rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett, ezáltal cselekményével a rendzavarás szabálysértését valósította meg. A rendőri iratokból nem derül ki, hogy a III. r. panaszos Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja szerinti előállítására mely bűncselekmény gyanúja miatt került sor.

A rendőrség által készített videofelvételen látható, hogy az I. r. panaszos megbilincselését, és a szolgálati gépjárműbe ültetését követően a r. főőrzsórmester a III. r. panaszoshoz fordul, és felszólítja, hogy a mobiltelefonját – mivel az bizonyítási eszköznek minősül – adja át neki. Ennek a felszólításnak a III. r. panaszos nem tett eleget. Az intézkedő rendőr ezt követően megfogta a III. r. panaszos karját, a panaszos azonban a fogásból igyekezett szabadulni, a rendőrtől folyamatosan távolodni próbált. Eközben édesanyjával együtt kiabáltak, ellenkeztek a rendőrrel.

A Testület az intézkedések rögzítésének kérdéskörével már számos állásfoglalásában foglalkozott. A 120/2008. (X. 21.) számú állásfoglalásának előkészítése során a rendőrség több képviselője is úgy nyilatkozott a Testületnek, hogy a felvételt készítés önmagában nem, csupán a felvétel közzététele kapcsán merülnek fel jogi aggályok.

Az ORFK Hivatala Jogi Főosztályának vezetője szerint „az intézkedő rendőr nem közszereplő, intézkedése során az esemény fotózható, a rendőr arcképe azonban annak előzetes hozzájárulása nélkül nem hozható nyilvánosságra. Ez viszont nem jelenti azt, hogy a közterületen intézkedő rendőrökről egyáltalán ne lehetne felvételt készíteni, azonban a felvételek készítése kizárólag az érintettek számára is nyilvánvaló módon történhet. A felvétel készítésekor sem lehet viszont az intézkedő rendőrt akadályozni a feladatainak ellátásában, és amennyiben erre sor kerül, úgy a rendőr – nem kifejezetten a felvétel készítése, hanem az intézkedés akadályozása miatt – megteheti a szükséges további intézkedéseket.”

A BRFK Hivatala Jogi, Koordinációs és Panaszügyi Osztály Jogi Csoportjának vezetője arra az álláspontra helyezkedett, hogy a magánszemély a rendőrt mind egyenruhában, mind civilben foganatosított intézkedése során jogosult lefényképezni, azonban arcmásának közzétételéhez kifejezett hozzájárulása szükséges. Ez viszont nem jelenti azt – értelmezése szerint –, hogy magánszemély nem fényképezheti az intézkedést, mivel a rendőrség nem lehet „arc nélküli” az intézkedései során sem. A csoportvezető kifejtette továbbá, hogy önmagában a rendőr fényképezése nem lehet jogalapja a fényképező személy elleni intézkedésnek.

Ezzel a rendőrségi véleménnyel összhangban a Testület is arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Alkotmánybíróság 54/2000. (XII. 18.) AB határozata alapján fokozott közérdek fűződik az esetleges rendőri jogsértések dokumentálhatóságához.

A Testület álláspontja szerint a rendőr valóban nem tekinthető közszereplőnek, azonosításához viszont közhatalom-gyakorlása során közérdek fűződik. Abban az esetben, ha – mint a panaszos által lefényképezett eseménynél is történt – a rendőr intézkedik, kényszerítő eszközt alkalmaz, arcával is vállalnia kell a cselekményt.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőri intézkedések dokumentálása önmagában nem törvénysértő, azt a rendőr nem tilthatja meg és további intézkedést sem alapíthat a felvételkészítésre. Más a helyzet akkor, ha a dokumentálás oly módon történik, hogy az akadályozza a rendőri intézkedést. Ilyen esetben indokolt lehet az abbahagyásra történő felszólítás, és annak megtagadása esetén további rendőri intézkedés is szóba jöhet. A Testület álláspontja szerint azonban jelen esetben sem a kép-, sem pedig a hangfelvétel nem akadályozta, illetve akadályozta volna az intézkedést.

A Testület meglátása szerint jelen panaszügyben a III. r. panaszos felvételkészítése – tekintettel arra, hogy annak idején szüleivel szemben intézkedtek a rendőrök – az intézkedést nem akadályozta. Verbális támadásai pedig önmagában nem szolgálhatnak egy előállítás alapjául.

A Testület jelen esetben úgy ítélte meg, hogy a III. r. panaszos azzal, hogy a rendőri tiltás ellenére videofelvételt készített az intézkedésről, mobiltelefonját rendőri kérésre nem adta át, továbbá a rendőri eljárást bekiabálásokkal zavarta, bűncselekmény elkövetésének még az előállításhoz szükséges minimális fokú gyanúját sem valósította meg, ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja nem biztosított megfelelő jogalapot a panaszos előállításához.

Fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy megfelelő jogalap hiányában állították elő a III. r. panaszost, ezért sérült személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

Tekintettel arra, hogy a Testület a II. és III. r. panaszosok előállítását jogszerűtlennek tartotta, valamennyi, az előállításukra épülő rendőri intézkedést is jogszerűtlennek ítélte, ezért nem végezte el az előállításuk időtartamának elkülönült értékelését sem.

3) A Testület ezt követően az I. r. panaszos előállításának időtartamát vizsgálta.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a „rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.” (A Szolgálati Szabályzat) 30. § (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás és a jelentés alapján az I. r. panaszos előállítása 2011. szeptember 21-én 18 óra 48 perctől 2011. szeptember 22-én hajnali 1 óra 20 percig, azaz 6 óra 32 percig tartott.

Az előállítás időtartama alatt a kapitányságvezető elmondása szerint az intézkedő rendőrök az RZS-NEO programban rögzítették az előállítások végrehajtásáról készített jelentéseket, az előállítás időtartamáról szóló igazolást, valamint jelentést készítettek a rendőri intézkedésről. Az előállítás során letétbe helyezett vagyontárgyakról jegyzőkönyveket töltöttek ki, a panaszosokkal szemben szabálysértési feljelentéseket készítettek. Az előállított személyeket a szabadon bocsátást megelőzően fizikális vizsgálat céljából orvoshoz szállították. Az értékelő jelentésből kiderül az is, hogy a panaszosokat 22 óra 20 perctől kihallgatták. Kihallgatták továbbá az előállítás ideje alatt az eset szemtanúját, P. G.-t is.

Mivel a fentiek alapján az igazolások kiállítása és az orvosi vizsgálat is a meghallgatásokat követően történt, megállapítható, hogy az intézkedés kezdetétől a kihallgatások megkezdéséig eltelt, az I. r. panaszos esetében hozzávetőlegesen 3 és fél óra érdemi eljárási cselekmény nélkül telt. Tekintettel arra, hogy a rendőrség az előállítás elhúzódására érdemi magyarázatot nem adott, a Testület az előállítás 6 és fél órás időtartamát aránytalanul hosszúnak ítélte.

A Testület ezért úgy foglalt állást, hogy az I. r. panaszos előállításának tartama – tekintettel arra, hogy ezen időtartam nagy része eljárási cselekmények elvégzése nélkül telt el – aránytalanul hosszú volt. A fentiek miatt a Testület megállapította az I. r. panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelmét.

4) A Testület ezt követően az I. és a III. r. panaszosok bilincselésének jogszerűségét vizsgálta. A bilincselésekkel összefüggésben a panaszosok előadják, hogy amikor a r. főőrzsőrmester észlelte, hogy az I. r. panaszos ittas állapotban van, provokálni kezdte, személyazonosító igazolványát kérte és egyre közelebb lépett a panaszoshoz. Minden áron meg akarta őt bilincselni. A III. r. panaszos az intézkedésről felvételt készített, ezért őt is megbilincselte.

A bilincselés szabályait az Rtv. 48. §-a rögzíti. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére. Az Rtv. idézett rendelkezését a Szolgálati Szabályzat 60. §-a egészíti ki, amely szerint bilincs alkalmazása – többek között – különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg.

Szükséges felhívni jelen pontban az Rtv. 16. § (1) bekezdésében foglaltakat, miszerint „a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.” A Szolgálati Szabályzat az arányosság követelményét 58. § (1) bekezdésében rögzíti. A hivatkozott jogszabályhely szerint a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

A testi kényszer szabályait az Rtv. 47. §-a tartalmazza. A hivatkozott rendelkezés szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentések szerint az I. és III. r. panaszosokkal szemben az Rtv. 48. § b) pontja alapján, támadás megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt, bilincset 18 óra 48 perctől 19 óráig alkalmaztak velük szemben. Az I. r. panaszos esetében a kapitányságvezető előadja, hogy a bilincshasználatot az tette szükségessé, hogy nem volt hajlandó személyazonosságát a rendőri felszólítás ellenére igazolni, és ezáltal előállítása vált szükségessé.

a) Az I. r. panaszos esetében a Testület a fent ismertetett videofelvétel áttanulmányozását követően arra a megállapításra jutott, hogy az eset összes körülménye alapján – így figyelembe véve az I. r. panaszos agresszív fellépését, kitartó szembeszegülését a rendőri intézkedéssel és a II. r. panaszosnak a rendőrrel való fizikai kontaktust is megvalósító beavatkozását – nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan a rendőrök azon feltevése, hogy az I. r. panaszos részéről fennáll a támadás veszélye.

A bilincselés arányosságának megítélésekor a Testület figyelembe vette, hogy azt, hogy nyilvánvaló rendőri erőfölény az intézkedés idején nem állt fent, az I. r. panaszos magas, erős testalkatú férfi, akinek aktív ellenszegülő magatartását a r. főtörzsőrmester egyedül testi kényszerrel megtörni nem tudta, bilincselését is csak a r. zászlós segítségével tudta végrehajtani.

Fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy jogszerű volt a panaszos bilincselése, ezért nem sérült az emberi méltósághoz, valamint a személyi szabadsághoz fűződő joga.

b) A Testület ezt követően a III. r. panaszos bilincselésének jogszerűségét vizsgálta. A panaszos sérelmezte, hogy kezének hátra helyzetbe bilincseléskor lábait „kirúgták”, és a földre fektették.

Tekintettel arra, hogy a Testület jelen állásfoglalás III. rész 2) pontjában a III. r. panaszos előállítását már jogszerűtlennek ítélte, jogszerűtlennek ítél valamennyi, az előállításra épülő további intézkedést, ill. kényszerítő eszköz használatot is, így a panaszos bilincselését, illetve az annak érdekében alkalmazott testi kényszert is.

Fentiek alapján a Testület megállapította, hogy az előállítás érdekében alkalmazott bilincselés és testi kényszer jogszerűtlen volt, és sértette a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz fűződő jogait.

5) A panaszosok sérelmezték az eljárás részrehajló jellegét.

Az I. r. panaszos panasz-kiegészítésében előadja, hogy a r. főtörzsőrmester az elmúlt években rendkívül agresszíven viselkedett, igazoltatott, intézkedett, és nem egyenlően bírságolt a település polgárai között. Az I. r. panaszos a r. főtörzsőrmester viselkedését jelezte a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőrkapitányságnak is. Elmondja, hogy az elmúlt 10

évben soha nem igazoltatták M. településen, mert személyesen ismerték, és tudták, vele minden rendben van. A panaszolt igazoltatás – meglátása szerint – a feljelentése miatt történt.

Ezt a II. r. panaszos is megerősítette, aki a rendőrségi meghallgatásán elmondta, hogy a r. főtörzsőrmester és az I. r. panaszos haragban állnak egymással, a r. főtörzsőrmester sokszor igazoltatásokkal zaklatja a családot, legutóbb 2011 júliusában, a Muskátli presszóban igazoltatta őket, és addig nem hagyta el a helyszínt, amíg a panaszosok nem igazolták magukat.

A rendőri jelentések ezzel szemben egyhangúlag arról számolnak be, hogy a panaszosokat a biztonsági öv használatának hiánya miatt állították meg, a kapitányságvezető azt is elmondja, nincs tudomása arról, hogy az I. r. panaszos korábban feljelentést tett volna a r. főtörzsőrmesterrel szemben.

A részrehajlás tilalmáról az Rtv. 13. § (2) bekezdése rendelkezik, amely szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. Az Rtv. indokolása szerint a törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

Az Rtv. fent idézett, a részrehajlás mentes ügyintézésre vonatkozó rendelkezése az Alkotmánynak egyrészt a tisztességes eljárást garantáló, másrészt a 70/A. §-ban biztosított jogegyenlőségre, a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szabályának érvényesítését szolgálja.

A Testület a bizonyítékok értékelése alapján nem látta megállapíthatónak az intézkedés részrehajló mivoltát. A kapitányságvezető nem támasztotta alá a panaszos azon állítását, hogy az I. r. panaszos és az intézkedő r. főtörzsőrmester érintettek lennének egy folyamatban lévő eljárásban. A Testület megítélése szerint pedig az a körülmény, hogy három hónappal korábban egy kis településen ugyanaz a rendőr már intézkedés alá vonta a panaszosok, önmagában nem támasztja alá az intézkedés részrehajló jellegét. Ezen túlmenően a Testület az intézkedésről készített videofelvételek megtekintése során sem tárt fel olyan körülményt, amely arra utalt volna, hogy a r. főtörzsőrmester eljárása részrehajló lett volna.

A Testület a fentiek nem látta megállapíthatónak a részrehajlást, így azt sem, hogy sérült volna a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

6) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedés során a II. r. panaszos megsérült, mert az intézkedő rendőr a lábfejére taposott.

A II. r. panaszos sérülésének alátámasztására a panaszosok megküldtek egy 2011. szeptember 22-én felvett láttelepet, amely szerint a II. r. panaszos jobb lábfejét fájlalja. A láttelep szerint a jobb láb hát jelzett mértékben duzzadt, nyomásra fájdalmat jelez. A kórisme szerint a jobb lábfej zúzódott. A sérülés 8 napon belül gyógyul, maradandó testi fogyatékoság, egészségromlás nem várható, borogatás javallt. A röntgenfelvétel törést nem mutatott.

A kapitányságvezető a Testületnek a panasz ezen részét firtató kérdéseire egyértelmű választ nem adott. Tájékoztatta a Testületet arról, hogy az intézkedés során sérülés nem keletkezett, ennek alátámasztására az előállítás idején készített orvosi igazolásokat is csatolta. Az igazolások szerint a II. r. panaszoson külsérelmi nyom nem látható, fizikálisan negatív status, jobb lábát fájlalja, a jobb lábon azonban eltérés nem látható.

Az Rtv. 17. §-a szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésre álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe, ezért a Testület jelen esetben kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára támaszkodhatott.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizzetibe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

Jelen esetben a sérelmezett intézkedés 2011. szeptember 21-én zajlott, ekkor a rendőrök a panaszosok orvosi ellátásról gondoskodtak, az igazolás szerint a II. r. panaszos már ekkor fájlalta a lábát. Szabadon bocsátását követően a II. r. panaszos maga is jelentkezett további orvosi vizsgálatra, amely során megállapították, hogy lábfeje duzzadt, zúzódott. Abban a tekintetben tehát nem merül fel kétely, hogy a II. r. panaszos sérülése a rendőri intézkedés során keletkezett.

A rendőrség által megküldött videofelvétel ugyanakkor nyilvánvalóan tekinthető olyan bizonyítéknak, amely a hatóságokkal szemben támasztott fenti követelménynek megfelel. Egyfelől látszik rajta, hogy a II. r. panaszos a férje és az eljáró rendőr közötti dulakodásba beavatkozott, a rendőrt fizikai erővel is megpróbálta elválasztani a férjétől (amelynek során keletkezhetett a látleletben rögzített sérülése), másrészt a felvételen nincsen olyan momentum, amelynek során az eljáró rendőr a II. r. panaszos lábára rátapos, és a II. r. panaszos viselkedése (pl. hirtelen felkiáltás) sem utal arra, hogy ilyen jellegű, sérelem okozására irányuló magatartás a rendőr részéről szándékosan felmerült volna.

A Testület ezért nem tudta megállapítani a II. r. panaszos testi épséghez való jogának sérelmét.

7) A panaszosok sérelmezték a r. főtörzsőrmester provokatív magatartását. Elmondják, hogy amikor a r. főtörzsőrmester észlelte, hogy az I. r. panaszos ittas állapotban van, provokálni kezdte, személyazonosító igazolványát kérte és egyre közelebb lépett hozzá, minden áron meg akarta őt bilincselni.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgároknál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

A Testület a felvételek megtekintését követően nem találta provokatívnak a r. főtörzsőrmester magatartását. Az intézkedő rendőr mindvégig magázódva, a körülményekhez képest udvarias hangnemben beszélt a panaszosokkal – köztük az I. r. panaszossal is.

Fentiek alapján a Testület az intézkedő r. főtörzsőrmester provokatív magatartása tekintetében az I. r. panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem állapította meg.

8) A panaszosok sérelmezték, hogy a III. r. panaszos által mobiltelefonjával készített felvételeket a rendőrök végignézték, majd megsemmisítették. Elmondásuk szerint az előállítást követően az értéktárgyakat visszakapták, a felvételek azonban már nem voltak a telefonban, ezt az I. r. panaszos jelezte is a r. főtörzsőrmester felettesének, aki a telefont átvette, azt csak reggel 8 órakor kapták vissza. A felvételek ekkor már nem a kamerán voltak, átrakták őket a „Bluetooth” mappába.

A kapitányságvezető a mobiltelefon elvételével, illetve a felvétel letörlésével kapcsolatban elmondta, hogy a III. r. panaszos mobiltelefonját a rendőrsre történő előállítása során tőle elvették, erről letéti jegyzőkönyv készült. A videofelvételeket a rendőrs szerver számítógépére lementették további vizsgálat során bizonyítási eszközként történő biztosítás érdekében.

A letétbe helyezés lényege – természetéből adódóan – valamely tárgy biztonságos őrzése, majd a letétbe helyezés okának megszűntével a tulajdonosnak (illetve birtokosnak) való visszaadása.

A letétbe vett tárgy eredeti állapotban való megőrzésének kötelezettsége alóli egyetlen kivételt a halaszthatatlan nyomozási cselekmény jelenthetné, amelynek szabályait a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 177. §-a rendelkezi. A

hivatkozott jogszabályhely szerint az ügyész és a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult (pl. lefoglalás) halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti, és bizonyítási cselekmények elvégzését rendelheti el. Az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni.

A Be. kommentárja szerint a nyomozás során minden olyan intézkedést haladéktalanul meg kell tenni, amely utóbb már nem végezhető el, illetve nem foganatosítható. Bizonyos esetekben a lefoglalás is halaszthatatlanul elvégezhető, az elrendeléséről előzetesen határozatot sem kell hozni, elegendő az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben feltüntetni a halaszthatatlanság tényét, ha a bizonyíték lefoglalásának elmaradása utóbb már nem pótolhatóan a bizonyíték megsemmisülését, a bizonyítás ellehetetlenülését eredményezné. Mindezekben az esetekben a nyomozás érdeke megelőzi azt az ugyancsak nem elhanyagolható érdeket, hogy az eljárási cselekmény elrendelése előzetesen kellő módon dokumentálásra kerüljön. Utóbb ezt egyébként kötelezően pótolni kell, a jegyzőkönyvben feltüntetve a halaszthatatlanság tényét és az azt megalapozó körülményeket. Ezáltal az eljárás későbbi szakaszában is igazolható, hogy az eljárási cselekményre jogszerűen került sor, annak eredménye aggálytalanul felhasználható a bizonyítás során.

Jelen esetben a rendőrség halaszthatatlan nyomozati cselekményről említést nem tett, ilyenről jegyzőkönyvet, illetve utólag meghozott határozatot nem küldött, ezért a Testület arra a következtetésre jutott, hogy halaszthatatlan nyomozati cselekményre nem került sor. Ebben az esetben pedig a rendőrségnek kötelessége lett volna a letétbe vett tárgy változatlan állapotban történő megőrzéséről, sértetlenségéről gondoskodni.

Jelen esetben a Testület megállapította, hogy az eljáró rendőrök felhatalmazás nélkül nyerték ki a III. r. panaszos mobiltelefonjában tárolt videofelvételt, törölték azt le, majd helyezték vissza egy másik mappába a telefonon.

Fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrök megsértették a letét-kezelés szabályait, a panaszos tulajdonhoz fűződő jogának sérelmét valósítva meg ezzel.

IV.

Fentiek alapján a Testület megállapította, hogy jogszerűen került sor a panaszosok igazoltatására, és szintén jogszerű volt az I. r. panaszos előállítása és megbilincselése. A rendőri fellépés nem sértette a panaszosok méltóságát. Nem találta megállapíthatónak a Testület az intézkedés részrehajló voltát, és nem tudta megállapítani a II. r. panaszos testi épséghez fűződő jogának megsértését sem.

Megállapította ugyanakkor a Testület, hogy előállításuk miatt sérült a II. és III. r. panaszosok személyi szabadsághoz való joga és szintén sérült – előállításának tartama miatt – az I. r. panaszos személyi szabadsághoz fűződő joga. Szintén jogellenesnek találta a Testület a III. r. panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközöket, ezért megállapította a panaszos személyi szabadságának és emberi méltóságának megsértését. Azzal, hogy a rendőrök megfelelő felhatalmazás nélkül nyerték ki a III. r. panaszos mobiltelefonjában tárolt videofelvételt, törölték azt le, majd helyezték vissza egy másik mappába a telefonon, megsértették a III. r. panaszos tulajdonhoz való jogát.

A fenti sérelmek a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2012. április 11.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESZÜLET